

Cours de tibétain - groupe lecture - leçon 28

Extrait de texte

Dans cette leçon, nous abordons l'extrait de texte suivant qui indique la fin de l'ordre inverse de la coproduction conditionnée.

Quant à la méthode, c'est toujours la même :

- s'entraîner à épeler
- ensuite s'entraîner à lire
- repérer les particules, les mots favoris et éléments connus du texte.
- repérer la structure du texte constituée de segments (mots et groupe de mots).
- voir comment le texte s'articule avec ces différents segments.

Feuille d'exercice et traduction française¹

སྐྱེ་བ་འགགས་པས་ཀླའི་དང་། ལྷ་ངན་དང་། སྐྱེ་སྲགས་འདོན་པ་དང་། ལྷག་བསྐྱེལ་བ་
དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། འཇུག་པ་རྣམས་འགག་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་སྐྱག་བསྐྱེལ་གྱི་
སྤང་པོ་ཆེན་པོ་འབའ་ཞིག་པོ་འདི་འགག་པར་འགྱུར་རོ། །འདི་ནི་བཙུག་ལྷན་འདས་གྱིས་
ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འགྱུར་བ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

lorsque cesse la naissance སྐྱེ་བ་, cessent la vieillesse et la mort ཀླའི་, l'affliction ལྷ་ངན་, les lamentations སྐྱེ་སྲགས་འདོན་པ་, la souffrance ལྷག་བསྐྱེལ་བ་, la tristesse ཡིད་མི་བདེ་བ་ et les tourments འཇུག་པ་. Telle est alors la cessation de cette immense masse de souffrance ལྷག་བསྐྱེལ་གྱི་སྤང་པོ་ཆེན་པོ་. C'est cela que le Vainqueur appelle "production interdépendante ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འགྱུར་བ་".

¹ Texte français de Philippe Cornu, dans : « Le Sôûtra du Diamant et autres sôûtras de la Voie médiane [Philippe Cornu, Patrick Carré] », éditions Fayard.

Analyse - structure

[སྐྱེ་བ་འགགས་པ་སྔ་] [ཚུ་ལི་དང་] [ལྷ་ངན་དང་] [སྐྱེ་སྐྱགས་འདོན་པ་དང་]
 [སྐྱག་བསྐྱལ་བ་དང་] [ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་] [འཁྲུག་པ་རྣམས་] [འགག་པ་ར་
 +འགྱུར་ཏེ། [དེ་ལྟར་] [སྐྱག་བསྐྱལ་གྱི་ལུང་ལོ་ཚེན་ལོ་] [འབའ་ཞེག་ལོ་
 +འདི་] [འགག་པ་ར་འགྱུར་རོ།] [[འདི་ནི་] [བཅོམ་ལྡན་འདས་གྱིས་] [རྟེན་ཅིང་
 འབྲེལ་པ་ར་འགྱུར་བ་ཞེས་] [གསུངས་ལོ།] |

Dans extrait de texte, on voit à l'oeuvre surtout la particule instrumentale : མ་རིག་པ་འགགས་པ་སྔ་. Elle indique bien qu'à cause de, grâce à, du fait que, un résultat se produit.

Vocabulaire

Le vocabulaire est présenté en ordre d'apparition dans le texte.

སྐྱེ་བ་	naissance
འགགས་པ་	cessation
ཚུ་ལི་	vieillesse
དང་	et (particule)
ལྷ་ངན་	affliction
སྐྱེ་སྐྱགས་	lamentations སྐྱེ་སྐྱགས་འདོན་པ་
འདོན་པ་	dire, réciter à haute-voix
སྐྱག་བསྐྱལ་བ་	souffrance
ཡིད་མི་བདེ་བ་	tristesse
འཁྲུག་པ་	tourment
རྣམས་	marque du pluriel
འགག་པ་ར་འགྱུར་	cesser

ཏེ་	particule
<p>Note du Clair Miroir: “Lorsque le sens d'une proposition pour être complet dépend d'une seconde proposition, la particule ལྟེ་ (et ses variantes : ཏེ་ et དེ་) sert à montrer que celle-ci va immédiatement suivre, Ce connecteur est appelé lhag bcas kyi sgra (particule indiquant un reste)”.</p>	
དེ་ལྟར་	ainsi
ཕུང་པོ་	agrégat
ཆེན་པོ་	grand
འབའ་ཞིག་པོ་	uniquement
ནི་	particule = si
བཙོམ་ལྷན་འདས་	Bhagavān
རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་	coproduction conditionnée
ཞེས་	marque du discours rapporté
གསུངས་	dire, parler (honorifique)